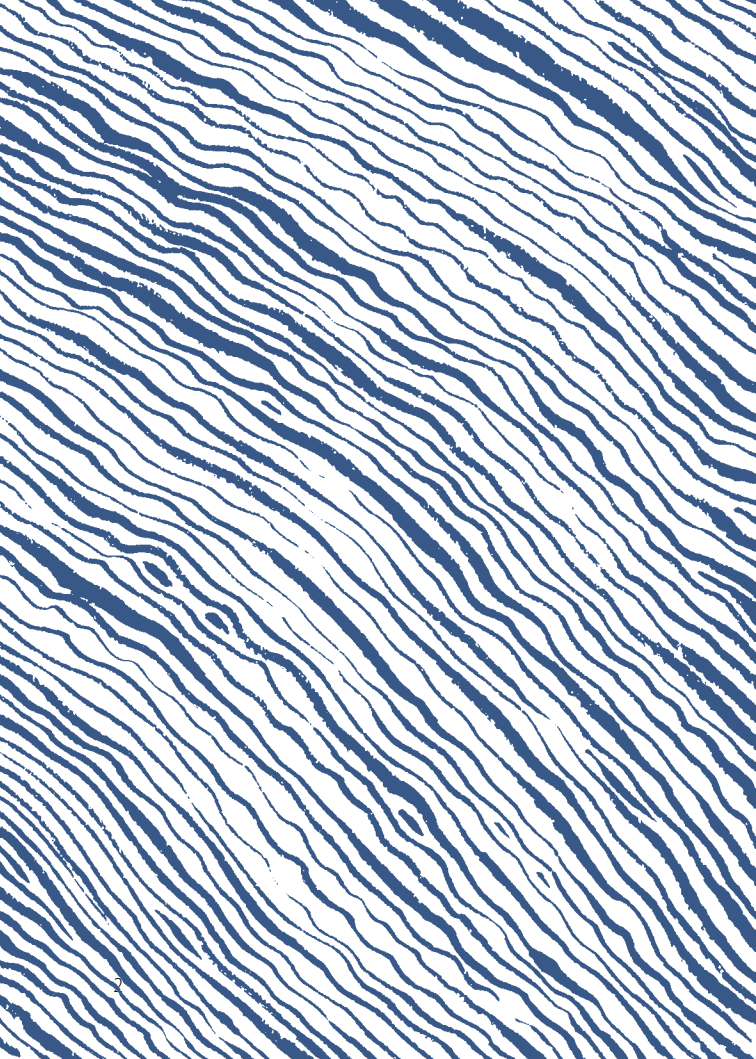

rtatartatartatartatartatartat

pred
lag
Lucie

kako
se
kallio
čehov

Predrag Lucić autor je nekoliko dramskih tekstova i songova za pozorišne predstave. *Kako se kalio Čehov* preuzet je iz još neobjavljene knjige *Cervantesov trg i druge drame*, koju je priredio Boris Dežulović.

Gost u knjizi je Izet Sarajlić, čija je knjiga *Koga će sutra voziti takstisti* objavljena u Biblioteci Feral Tribune 1998. godine. Knjiga o prijateljstvu i prijateljima objavljena je u Sarajevu 1974. godine, pa u Beogradu 1980. Posle opsade Sarajeva, Feralovo izdanje ima desetak poglavlja više, uključujući i jedno koje preispituje neka stara prijateljstva.

KAKO SE KALIO ČEHOV

**nagradna predigra
u šest prizora**

LICA:

ZLOTIMIR TALONSKI, direktor Općenarodnog državnog dramskog teatra

ZAGRADIJ DIDASKALOVIČ, dramaturg

LASERION PAJSERSKI, šef tehnike

KONDOR LIJEVI, zaštitar

KONDOR DESNI, zaštitar

Događa se u Republici Tranziciji.

PRVI PRIZOR

Zlotimir Talonski, novoimenovani direktor Općenarodnog državnog dramskog teatra u glavnom gradu Republike Tranzicije, obilazi zgradu u pratnji šefa tehničke službe i dvojice zaštitara. U fundusu, među starim kulisama, ugleda neobično stvorenje.

TALONSKI: Šta je ovo?

PAJSERSKI: Ostatak prošlih vremena.

TALONSKI: Kako se to zvalo?

PAJSERSKI: Dramaturg.

TALONSKI: Čemu je služilo?

PAJSERSKI: Koristio se u radu s tekstovima.

TALONSKI: S tekstovima?

PAJSERSKI: Da. Nabavka, skladištenje, popravci i tako to.

TALONSKI: Misliš da bi nam mogao poslužiti?

PAJSERSKI: Pa možda.

TALONSKI: Zašto možda?

PAJSERSKI: Ako ćemo ovdje igrati nekakve tekstove, onda bi nam njegova pomoć dobro

došla. Nećemo se valjda vi i ja zamarati čitanjem.

TALONSKI: Znaš da moramo igrati tekstove, na to nas obavezuje zakon, barem još neko vrijeme. (Zaštitarima.) Vas dvojica, podignite ga i skinite tu prašinetinu s njega! Vidi kakav je: kao da je knjiga, a ne ljudsko biće. Kad ga upristojite, dovedite ga u moju kancelariju!

DRUGI PRIZOR

Kancelarija direktora Općenarodnog državnog dramskog teatra.

TALONSKI: Čuj, ja sam ovdje novi.

DIDASKALOVIČ: To znam.

TALONSKI: A i ti si ovdje novi.

DIDASKALOVIČ: To ne znam.

TALONSKI: Znat ćeš. Čim prije saznaš, tim bolje i za tebe i za sve nas.

DIDASKALOVIČ: Kako mislite da saznam?

TALONSKI: Smatraj da si već saznao.

DIDASKALOVIČ: A kako sam to, molit ću, saznao?

TALONSKI: Tako što si čuo od mene. Valjda si dovoljno razuman da ne treba da ti govorim dvaput.

DIDASKALOVIČ: Valjda jesam...

TALONSKI: Jesi, jesi. Tek ćeš vidjeti koliko si razuman. Sam ćeš se iznenaditi.

DIDASKALOVIČ: Vi to o meni znate nešto što ni ja ne znam?

TALONSKI: Znam ja ljude, majstore. A znam i sistem. I znam da ljudi prije ili poslije shvate da ih nema ako nisu u sistemu.

DIDASKALOVIČ: Da to shvatim kao prijetnju?

TALONSKI: Ne, božesačuvaj. Najbolje je da to shvatiš svojom slobodnom voljom.

DIDASKALOVIČ: To i nije nešto novo.

TALONSKI: Šta nije novo?

DIDASKALOVIČ: Ta prisila da svojom slobodnom voljom pristaneš na ono što sistem hoće od tebe. To ne da nije novo, nego traje od pamtivijeka.

TALONSKI: Tim ćeš lakše prihvatiti da je to za tebe novo.

DIDASKALOVIČ: Sretni novi pamtivijek...

TALONSKI: Pusti sad tu starinsku ironiju. Njoj je mjesto u onoj prašinetini iz koje sam te izvadio. Ovdje je, rekao sam ti već, sve novo. I ja. I ti. I svi ovi ljudi s kojima si godinama radio. Svi smo sada na novom poslu.

DIDASKALOVIČ: Vi to meni da više nećemo praviti teatar?

TALONSKI: Ja to tebi da ćemo tek sada praviti teatar!

DIDASKALOVIČ: A šta je bilo ovo do sada?

TALONSKI: Ništa naročito. Parazitiranje na državnim jaslama. Predugački produžetak devetnaestog stoljeća. A sada je dvadeset i prvo. Napokon novo. S novim vrijednostima. S novim odnosima. Ovaj će teatar napokon biti u svom vremenu. U vremenu marketinga, sponzora, tržišta... A ne više u vremenu mužnje države koja je krvavo platila svoju zabludu da niti ona može živjeti bez teatra niti teatar bez nje. Razumiješ o čemu govorim?

DIDASKALOVIČ: Jedino što ne razumijem je li vas postavila država ili tržište...

TALONSKI: Razumiješ ti, razumiješ... Nema ga tko danas ne razumije da je tržište sve.

DIDASKALOVIČ: Ima da ga nema, ima da ga nema...

TALONSKI: Misliš - tržišta?

DIDASKALOVIČ: Ne nego toga tko ne htjedne razumjeti.

TALONSKI: Eto vidiš kako ti sve razumiješ! Kao što i država, koja me je - ako baš hoćeš - postavila, razumije da bez slobode tržišta, koje će me održati, nema ni slobode stvaranja.

DIDASKALOVIČ: Ima da je nema, ima da je nema...

TALONSKI: Čega sad ima da nema?

DIDASKALOVIČ: Slobode.

TALONSKI: Slobode tržišta?

DIDASKALOVIČ: Ne, već one druge.

TALONSKI: Koje druge? Nema druge! Sloboda je jedna i jedina.

DIDASKALOVIČ: I ja kažem da nema druge...

TALONSKI: Slušaj me dobro: da bi imalo da tebe ima, molim te da mi čim prije predložiš nekakav repertoar za sljedeću sezonu.

DIDASKALOVIČ: Kakav repertoar: suvremeni komadi, klasika, nove forme...?

TALONSKI: Ne, ne, nikakve nove forme!

DIDASKALOVIČ: Pa zar niste rekli da je sve novo?

TALONSKI: Neka novo bude sve osim novih formi!

DIDASKALOVIČ: Ni to nije ništa novo.

TALONSKI: Šta nije novo?

DIDASKALOVIČ: To da je jedina novost u ovoj kući to što ne smije biti novih formi.

TALONSKI: Ne zajebavaj nego mi do sutra pronađi nekoliko provjerenih klasičnih komada koji bi bili privlačni za sponzore, oglašivače i taj, kako da kažem, novi tržišni svijet kojem ćemo otvoriti naš teatar!

DIDASKALOVIČ: Klasika domaća, klasika strana, klasika miješana?

TALONSKI: Pa šta ja znam... Bolje daj samo stranu.

DIDASKALOVIČ: Ne vjerujete u domaće pisce?

TALONSKI: Da ti iskreno kažem, ja nisam siguran koliko je itko od tih naših zaslužio da ga zovemo piscem. Jebote, da išta vrijede, valjda ne bi pisali te drame nego nešto što ide, što se traži...

DIDASKALOVIČ: Nešto za marketing, sponzore, tržište...?

TALONSKI: Eto vidiš kako si brzo shvatio!

TREĆI PRIZOR

Ista kancelarija. Sutradan.

DIDASKALOVIČ: Evo donio sam nekakve prijedloge...

TALONSKI: Nemoj da su nekakvi, nego daj da su provjereno klasični i provjerljivo tržišni. Lijepo sam ovo rekao, a?

DIDASKALOVIČ: Lijepo, lijepo... Evo za početak sezone idemo prema samim počecima teatra: stari Grci, za njih ste sigurno čuli...

TALONSKI: Kako da ne... Stari Grk je bio onaj Onassisov imenjak Aristotel, jel tako, i bio

je još onaj drugi, onaj državnik... Platon,
jest, Platon!

DIDASKALOVIČ: Pa bili su oni stari Grci, samo
što se nešto ne zna da su pisali drame.

TALONSKI: Pametni ljudi.

DIDASKALOVIČ: A od nepametnih starih Grka
koji su eto pisali drame, ja vam predlažem
Euripida i njegovu „Medeju”.

TALONSKI: Uf, što je dobar naslov ta „Medeja”!

DIDASKALOVIČ: Čitali ste?

TALONSKI: Taman posla! Htio sam reći da do-
bro zvuči: „Medeja”, „Medeja”, „Medeja”...
Samo što se ne rastopi u ustima.

DIDASKALOVIČ: Da, da... Samo što ne zazvuči ko
reklama za med medeni.

TALONSKI: Odlična ideja, odlična! Znao sam ja
da ti nećeš prokockati šansu koju ti pru-
žim!

DIDASKALOVIČ: A gdje mi je ta šansa?

TALONSKI: Čvrsto si je prigrabio i ne puštaš je
iz ruku!

DIDASKALOVIČ: Stvarno?

TALONSKI: Daj, ne maši tim rukama... Čovječe, ideja s „Medejom” ti je genijalna! Tu predstavi na neviđeno može sponzorirati neki veliki proizvođač meda, medovine, medicine...

DIDASKALOVIČ: Medikamenata...

TALONSKI: Kakvih medikamenata?

DIDASKALOVIČ: Medenih, valjda.

TALONSKI: Opet zajebavaš.

DIDASKALOVIČ: Ne zajebavam. Tu bi stvarno trebalo medikamenata... Ako bi i oni bili od pomoći.

TALONSKI: A šta je tu tako problematično?

DIDASKALOVIČ: Medeja glavom.

TALONSKI: A tko je ona?

DIDASKALOVIČ: Ona je čarobnica, ludo zaljubljena u Jasona.

TALONSKI: A Jason je...?

DIDASKALOVIČ: Heroj, moreplovac...

TALONSKI: Nešto kao onaj, kako se zvao, Sandokan?

DIDASKALOVIČ: Pa ne baš, ali neka vam bude... Jason je Medejin muž, ali nakon što

dobjegnu u Korint, on se zaljubi u kćerku korinskoga kralja Kreonta i oženi je.

TALONSKI: A Medeja počne umirati od ljubomore...

DIDASKALOVIČ: Medeja s Jasonom ima dva malena sina, a Kreont hoće da i nju i djecu protjera iz Korinta, jer se boji da ona neće ostati samo na kletvama nego da će i učiniti kakvo zlo.

TALONSKI: To je zaplet dostojan najgledanije telenovele. Svaka čast, majstore!

DIDASKALOVIČ: Pa nisam ga ja pisao.

TALONSKI: Ali si čitao.

DIDASKALOVIČ: To mi je posao.

TALONSKI: Pa dobro sad... Svaki je posao pošten ako se pošteno radi.

DIDASKALOVIČ: Baš ste me utješili.

TALONSKI: Kaži ti meni: šta je bilo dalje? Jesu li ih protjerali?

DIDASKALOVIČ: Medeja je izmolila Kreonta da joj dopusti da ostane u Korintu još jedan dan, dok ne smisli kamo bi pošla s djecom...

TALONSKI: A zapravo dok ne smisli kako bi se osvetila.

DIDASKALOVIČ: Ipak ste čitali?

TALONSKI: Božesačuvaj, imam ja pametnijeg posla.

DIDASKALOVIČ: A ja, eto, nemam.

TALONSKI: Znam ja kakve su žene i bez da čitam. Hajde, šta bude dalje?

DIDASKALOVIČ: Lukava Medeja navuče Jasona da djecu poštedi od izгона i da ostanu s njim u Korintu i onda po njima pošalje darove za njegovu novu ženu.

TALONSKI: A darovi su?

DIDASKALOVIČ: Otrovani plašt i zlatni vijenac od kojih ova najprije zapjeni, pa onda izgori tako da joj meso spadne s kostiju, i na kraju ista sudbina snađe i kralja Kreonta kad zagrlj ono što mu je ostalo od kćeri.

TALONSKI: Ma jesi li ti normalan?!

DIDASKALOVIČ: Zašto ja? Pa nisam ja nikoga otrovao...

TALONSKI: Manijače jedan, pa kako ti misliš da nam neka tvornica odjeće, neka modna

kuća, neki butik, neka zlatarna, draguljar-
nica, filigranija, bižuternica sponzoriraju
predstavu, ako dopuštamo da se u našem
teatru na takav način govori o njihovim
proizvodima?!

DIDASKALOVIČ: Ali tako piše u tekstu...

TALONSKI: Ma jebeš tekst i šta piše u njemu!

DIDASKALOVIČ: Ali tekst je nekakva osnova za
predstavu...

TALONSKI: To je nekad bilo! Sada je sponzorski
ugovor jedina osnova za predstavu! I ako
to ne razumiješ, onda nemamo o čemu
razgovarati, onda ti nemaš što raditi u tea-
tru novog doba, jer si ti jedno najobičnije
smetalo u procesu tranzicije!

DIDASKALOVIČ: Stvarno mi je žao ako sam upro-
pastio aranžman s Benettonom ili Tif-
fanyjem.

TALONSKI: Ma nisi upropastio samo to, upropa-
stio si sve. Kojoj publici da prodamo pred-
stavu u kojoj se umire od otrovane odjeće
i nakita?! Nudistima? Kome?! (Pozvoni.

U kancelariju utrče zaštitari.) Pomozite mu da se sjeti nečega suvislijeg. (Zaštitari iznose Didaskaloviča.)

ČETVRTI PRIZOR

Kondor Lijevi i Kondor Desni unose dramaturga u direktorovu kancelariju.

TALONSKI: Momci su, nadam se, bili sugestivni?

DIDASKALOVIČ: Moramo li baš o tome?

TALONSKI: Ne moramo, uopće ne moramo...

Mene samo zanima jesi li ti shvatio zašto ona tvoja „Medeja” ne može ići?

DIDASKALOVIČ: Shvatio sam, vrlo sam shvatio.

TALONSKI: Dobro, dobro, to me raduje. Imaš li sada neki suvisliji prijedlog?

DIDASKALOVIČ: Imam.

TALONSKI: Da čujem.

DIDASKALOVIČ: Imam „Macbetha”. Znate „Macbetha”, Shakespeareovog?

TALONSKI: Ne znam, ali ne zvuči loše. Zvuči kao naziv neke kladionice. Još ako u tekstu

ima nešto na što bi se ljudi mogli kladiti, mogao bi se napraviti odličan sponzorski aranžman.

DIDASKALOVIČ: Pa mogli bi se kladiti kojim će redom Macbeth kome skinuti glavu. Ako to ne zasmeta drugom sponzoru.

TALONSKI: Kojem drugom sponzoru?

DIDASKALOVIČ: Otkud znam... Možda se nekom tvorničaru ljudskih glava u saftu ne sviđa što se te glave kotrljaju po sceni.

TALONSKI: Čekaj, o čemu se u tom „Macbethu” zapravo radi? Šta je on: neki terminator?

DIDASKALOVIČ: Ma on vam je jedan papučar.

TALONSKI: Kakav papučar ako ide okolo i neprijateljima skida glave?!

DIDASKALOVIČ: Ne skida on glave neprijateljima nego prijateljima. A toliki je papučar da bi bila šteta kad nam neka tvornica kućne obuće ne bi bila ponosni sponzor glavnog junaka. „Šlapa & Patofna International” s ponosom predstavljaju...

TALONSKI: Ti se ne petljaj u sponzore! To je moj dio posla i ja ću ga obaviti na najbolji

mogući način, naravno, ako mi ti to dopustiš.

DIDASKALOVIČ: Kako vam ja to mogu ne dopustiti?

TALONSKI: Ako mi doneseš tržišno neupotrebljiv komad poput one „Medeje”. Hajde pričaj, šta ima u tom „Macbethu”?

DIDASKALOVIČ: Počinje s tri vještice koje proriču sudbinu...

TALONSKI: Iz kristalne kugle? Mogla bi nam uletjeti tvornica kristala...

DIDASKALOVIČ: Ma kakva kugla... Kuhaju paklenu kašu od otrovnih crijeva, žaba krastača, vune šišmiša, ljuske zmaja, žvala morskog psa, korijena kukute, jetre Židova, nosa Turčina, usana Tatarina...

TALONSKI: Stani, stani, stani! To ne može ni u ludilu!

DIDASKALOVIČ: Zašto? Da nam Ujedinjeni narodi ne odbiju sponzorstvo?

TALONSKI: Briga mene za Ujedinjene narode! Oni su ionako bankrotirali. Je li ti znaš, blesane, koliko je moćna prehrambe-

na industrija? Je li ti znaš koji se novac tamo vrti? I sad hoćeš da nas sav taj novac mimoide zbog tih tvojih gadosti s krastama i šišmišima!

DIDASKALOVIČ: Pa ne mislite valjda da sam im ja napisao recept...

TALONSKI: Ne znam ja tko im je pisao recept, ali znam tko će pokusati tu kašu!

DIDASKALOVIČ: Recept je napisao William Shakespeare, najveći i najslavniji dramatičar u povijesti teatra!

TALONSKI: Jebe se meni za povijest teatra, ja razmišljam o budućnosti! A budućnost su, barem što se prehrambene industrije kao našeg financijski najpotentnijeg partnera tiče, ne najslavniji nego najslasniji dramatičari!

DIDASKALOVIČ: A da onda igramo „Golog kuhara“?

TALONSKI: Igrat ćeš ti meni oko kaše u pučkoj kuhinji ako ne smisliš neki normalan komad! Imaš još samo jednu šansu, ako i to već nije previše! (Pozvoni zaštitarima i

dogodi se sve isto kao na kraju prošlog prizora.)

PETI PRIZOR

Kondor Lijevi i Kondor Desni ubacuju dramaturga u direktorovu kancelariju.

TALONSKI: Od čega su ti te modrice?

DIDASKALOVIČ: Od razmišljanja.

TALONSKI: Vidim, nisi žalio truda...

DIDASKALOVIČ: I ovi vaši su tu imali zasluga koje ne bih želio prisvajati...

TALONSKI: Ništa bez tinskog duha.

DIDASKALOVIČ: Ništa.

TALONSKI: Pa da čujem, do čega se dovinuo trust mozgova?

DIDASKALOVIČ: Trust mazgova, bolje kazano.

TALONSKI: Možda jest bolje kazano, ali bi bilo još bolje da uopće nije kazano. Zamisli da su te momci čuli... Evo, zaboravit ćemo ovaj mali ispad, ali pod uvjetom da si odradio ono što smo se dogovorili.

DIDASKALOVIČ: Odradio, odradio...

TALONSKI: I rezultat rada je...?

DIDASKALOVIČ: Čehov. „Tri sestre”.

TALONSKI: Dobro zvuči. Ja volim kad su brojevi u naslovu. I u tekstu. I svugdje.

DIDASKALOVIČ: A da na repertoar stavimo tablicu množenja?

TALONSKI: Ne zajebavaj!

DIDASKALOVIČ: Ne zajebavam. „Tri sestre” puta „Tri praseta” puta „Na Tri kralja” puta „Dva veronska plemića” puta „Sedam nevjesta za sedmero braće”...

TALONSKI: ... jednako je „Tri Kondorova dana”!

DIDASKALOVIČ: Ne bih, hvala. I ova dva su bila previše.

TALONSKI: I šta rade te tri sestre?

DIDASKALOVIČ: Pate za Moskvom.

TALONSKI: I šta još?

DIDASKALOVIČ: I ništa više. U tome im prolazi život.

TALONSKI: Baš me zanima koji će se sponzor nakačiti na predstavu o prolaženju života.

DIDASKALOVIČ: Mogao bi neki osiguravajući zavod. Pod sloganom: „Osigurajte svoj život, kakav je - takav je!”

TALONSKI: Sve se bojim da je malo kasno za osiguranje tvog života.

DIDASKALOVIČ: Ne bojte se, lijepo vas molim! Ovaj prijedlog, skromno se nadam, osigurava i moj život i život našega teatra.

TALONSKI: Baš me zanima kako.

DIDASKALOVIČ: Evo ovako: dok njih tri pate za Moskvom koju nikada neće vidjeti, u publici prodajemo lutriju čiji je glavni zгодitak sedmodnevno putovanje u Moskvu za dvije osobe, hotel s tri zvjezdice, puni pansion, plaćeni obilasci grada, propusnice za muzeje, karte za Boljšoj, izlet u Podmoskovlje, balalajke... Zгодitak o kojem tri sestre mogu samo sanjati!

TALONSKI: I?

DIDASKALOVIČ: U posljednjem prizoru, na samom kraju, kad Olga, to vam je jedna od sestara, kaže: „Da nam je znati! Da nam je znati!”, e tada Čebutikin, koji nešto pje-

vuši i čita novine, iz šešira izvuče i pročita broj talona sretnog dobitnika. Kao deus ex machina na scenu dolazi generalni menadžer turističke agencije koja sponzorira predstavu, poziva sretnog dobitnika na pozornicu, uručuje mu kuvertu s avionskim kartama i svime ostalim. Sretnom dobitniku pristupaju tri sestre i mole ga da im pozdravi Moskvu. Eto, tako je gledalac uvučen u scenska zbivanja, život u umjetnost, sponzor u teatar, a teatar u tranziciju! I tako je napokon uklonjena ona neprirodna barijera između marketinga i pozornice, a dramska je klasika, na moj ponos, dobila novi smisao!

TALONSKI: Sjajno si to smislio, sjajno!

DIDASKALOVIČ: Oprostite, ali to je prvenstveno vaša zasluga. I zasluga one dvojice.

TALONSKI: Pusti sad to! O tome nitko ne mora znati ništa. Zapravo bi bilo dobro da javnost sazna kako si ti do ovog ingenioznog repertoarnog poteza, do ovoga ključa koji

teatru otvara tranzicijske dveri, došao isključivo vlastitom slobodnom voljom.

DIDASKALOVIČ: Ali ja ne bih htio umanjivati ni vaš doprinos ni doprinos vaših...

TALONSKI: Nećeš ti ništa umanjiti. Niti ćeš išta spomenuti! Ništa osim svoje slobodne volje! Je li to jasno?

DIDASKALOVIČ: Nije mi baš jasno čemu toliko isticati moju slobodnu volju...

TALONSKI: Valjda shvaćaš da je ovo tranzicija a ne diktatura!

DIDASKALOVIČ: A valjda shvaćam...

TALONSKI: I valjda shvaćaš u čemu je razlika između tranzicije i diktature!

DIDASKALOVIČ: A valjda shvaćam...

TALONSKI: Valjda shvaćaš bez tog valjda!

DIDASKALOVIČ: Dobro, shvaćam bez tog valjda!

TALONSKI: I šta shvaćaš?

DIDASKALOVIČ: Shvaćam da je razlika u tome što diktaturu provode diktatori, a tranziciju tranzistori.

ŠESTI PRIZOR

U kancelariju ulaze zaštitari i šef tehnike. Zajedno s direktorom i dramaturgom pjevaju. Glasovi su im tranzistorski, sa smetnjama i prekidima.

SVI: Ustajte, prelazni na svijetu, vi trži koje mori... čas je trži kucnu... će biti posljednji... lučni teški zbroj... za Tranzicionalu, slobodu tržiš... blje, diži se... tko bješe tržišan, bit će sve... sljednji i odluč... zbroj, za Tran... cionalu, slobodu tržiš... slobodu tržiš... oj.

Bonus track

(Pjesme napisane za predstavu Majka Courage i njezina djeca Bertolta Brechta u režiji Dušana Jovanovića, HNK Split, 2013.)

SHOP THE WAR!

Majka Courage – posao

Na malo i veliko,

Majka Courage – posao

En gros,

En groš,

En grob!

G. I. BOG SONG

Za prodat ničeg nema,
Zar poslu kraj se sprema,
K vragu zar ide rat?
Ne,
Bog će mu snage dat!

Dok je na glavi šljema,
Sumnje u Boga nema,
Ne gubi nadu stog,
Jer
Ratu će pomoć Bog!

S nebesa vječna kesa
Milost na zemlju stresa,
Ne gubi nadu stog,
Svog
Vojnika plaća Bog!

GIVE KRIEG A CHANCE

Rat tko mjeri mjerom groba,
Za njeg' nije živa roba,
Bijedi kojoj rat ne vrijedi
I u miru grobak slijedi.

Trguj, kupuj, plati, nosi...
Rat je burza, poduzeće...
Ako ste u ratu bos, i
Mir vam čizme obut neće!

Predrag Lucić (Split, 1964), pesnik, novinar, satiričar, dramski pisac. Studirao je pozorišnu i filmsku režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Autor je nekoliko dramskih tekstova: *Aziz ili Svadba koja je spasila Zapad*, *Alan Ford & Grupa TNT u epizodi Povratak otpisanih*, *Istarske barufe*, *Cervantesov trg ili Trg robova*, *Kako se katio Čehov*. Napisao songove za pozorišne predstave *Majka Hrabrost i njena deca*, Bertolda Brehta (režija Dušan Jovanović, HNK Split, 2013) i *Tri musketara*, Aleksandra Dime (režija Kokan Mladenović, HNK Ivana pl. Zajca, Rjeka, 2013). Nagradu *Judita*, koja se u okviru Splitskog ljeta dodeljuje „za umjениčka dostignića u dramskom programu”, dobio je 2018. godine za dramu *Aziz ili Svadba koja je spasila Zapad*, napisanu 2006.

Gost u knjizi: IZET SARAJLIĆ

Koga će sutra voziti taksisti

39.

Vlado Dijak je uvijek pisao stihove koji su se lako pamtili:

Kraj mene legla moja Vera,
osamnaest joj godina nema.

Došla je ovamo na Kozaru
veliku maturu da sprema.

Zašto si došla u ove šume
gdje i muškarcu dođe da klone?

Ti si zaslužila da ti u ušima
valceri zvone.

Ovi stihovi napisani su 1946. godine, kad je Vladi Dijaku bilo dvadeset, a našoj posljeratnoj književnosti, koja je živjela isključvo od ratnih sjećanja, nepuna godina dana.

Vlado je tada spavao u redakciji „Omladinske riječi”.

Zašuškao bi se šinjelom i novinama i, sjetivši se nekog veselog događaja iz rata, zaspao.

Ponekad bi ga noću probudila hladnoća.

Tada bi ustao da na kutiji knjiga zapiše:

Smrzle mi se noge kroz čarape
Pa mislim na sunce i Arape.

Prije pojave Dragana Kulidžana i Nasihe Kapidžić, Vlado je pisao najbolju dječiju poeziju u Bosni i Hercegovini. Samo koji mjesec prije nego što je otišao da odradi svoj dio robije na našoj Kolimi na Jadranu on je čak objavio i jednu knjigu dječjih pesama. Kažem čak jer Vlado nikad nije znao da pravi knjige. Njegovi džepovi od kaputa i danas su puni neizdatih pjesama. O, štampati te Vladine džepove!

45a.

Još o Lukonjinu.

Jako volim da ga slušam kad govori o našim zajedničkim prijateljima. Ima tu svega, i zavisti, i ljubomore, i pjesničke taštine, koje, pretpostavljam, nije bio pošteđen ni Gete, ali i neke posebne elegancije; zluradosti zapravo najmanje. Ako o Bulatu Okudžavi i Borisu Sluckom, koga je, aludirajući na njegovu poeziju, nazivao Staljinovim ličnim neprijateljem, i kaže nešto loše, odmah će to pokušati da

ispravi recitovanjem njihovih stihova, poslije čega dolazi obavezno: „Zdravo napisano, a?” Volim to njegovo zdravo napisano, a. Jednom sam mu i sam odrecitovao u svom prevodu poslednju strofu iz njegove čuvene pjesme „Doći ću ti” iz 1945. godine:

U onom požaru krvavom
izbor nije bilo velik,
ali bolje je doći i s praznim rukavom
nego s praznom dušom.

49.

Ne mogu tek tako za vratima ove knjige ostaviti Nikolaja Godinu, mladog uralskog pjesnika, koji tamo u tajgi svakome priča o Izetu Sarajliću.

Ta on je iz Čeljabinska potegao da me obiđe u Sarajevu i da mi kaže koliko mu je bliska moja poezija!

Sa svoje strane ja to isto želim da kažem i njemu ovom knjigom za koju sam preveo ove tri pjesme:

* * *

Svako na svoj način
ovjekovječuje sebe.

Jedan je napisao na crkvi
„Ovdje je bio Vasja”,

drugi na rajstagu:
„Provjereno, nema mina. Ivanov”

* * *

Slušam veselu ciku djece
pod prozorom.

Znači,
Prestala je kiša
i još nije počeo rat.

* * *

Šetam seoskim ulicama
i tražim tragove našeg djetinjstva.

Tamo gdje završava asfalt
otkrivam otiske iznošenih bakandži,
uvoznih sandala
i patika svih razmjera.

Nigdje ne vidim
otiske bosih nogu.

Da. Godina piše da je zbog mene iznevjerio rimu i
prešao na slobodni stih.
Ne volim da iko išta zbog mene iznevjerava.
Ovo, uralsko, iznevjeravanje, ipak prihvatam!

55.

Na turskom izboru mojih pjesama ne stoji ime
Meliha Dževdeta Andaja, ali i Nedžati Zekerija,
koji je pjesme preveo, i ja znamo da je knjiga izašla
zahvaljujući prije svega Melihu.

Još od 1967. godine, od našeg prvog susreta u
Ohridu, Melih je u Turskoj, među piscima i izda-
vačima, razvio takvu propagandu za moje stihove
da sam se već mogao osećati i nelagodno da nije
bilo – ne sujete, već radosti, radosti što je iza sve-
ga toga stajao pjesnik koga je još Nazim čitao u

tamnici, a koga bi zloglasni Andan Menderes i samog najradije stavio iza rešetaka da se nije plašio ponovne provale svjetskog javnog mnijenja.

Melih uopšte voli da ljudima pričinjava radost, što je svojstvo najvećih.

Nema on slučajno u svojoj poeziji poznatoj širom svijeta i pjesmu

LAŽ

Ja sam pjesnik lijepih dana
Iz sreće uzimam maštanja
Djevojkama pričam o ruhu
Zatvorenicima o opštoj amnestiji
Djeci donosim dobre vijesti
Djeci čiji su očevi na frontu
Ali težak je to posao
Teško je lagati

1971. za vrijeme njegovih dosad jedinih Sarajevskih dana poezije, on je u pokunjenu četu umornih pjesnika unosio takvu bodrost da bi na kraju i smrknuti irački bard Abdel Vahab el Bajati uz njega počinjao da pjeva.

Pa i na fotografijama koje imam iz tih dana Melih se najčešće smije.

A znao je da ga, čim se vrati u svoj Istanbul, čeka njegova vijerna policija, koja još od 1940, kad je s Orhanom Velijem i Rifatom Oktajem objavio svoju prvu knjigu, vreba na svaki njegov korak.

Sat-dva poslije našeg rastanka pred JAT-om, sjedio sam kod kuće i, uz kafu, ponavljao u sebi jednu od njegovih najčuvenijih pjesama „Buduće”:

Protohipus je predak konja
Dinosaurus je predak slona
A mi smo preci
budućeg sretnog čovjeka

kad s butmirskog aerodroma zazvoni telefon: „Je li turski državljani Melih Dževdet Andaj bio vaš gost? Ovdje je njegova putna torba koju je zaboravio u bifeu!”

Melih! Melih!

A kakav bi to predak budućeg sretnog čovjeka bio koji, pored ostalog, ne bi na aerodromima gubio svoje putne torbe!

Izet Kiko Sarajlić (1930-2002), pesnik, prevodilac, istoričar filozofije i esejista. Objavio je preko trideset zbirki pesama, a neke su prevedene na više od petnaest jezika. Jedan je od osnivača međunarodne manifestacije Sarajevski dani poezije, koja se organizuje od 1962. godine. Verovao je da pripada 20. veku, pa kada je stigao 21. vek, u pismima prijateljima godine je označavao kao 1999+1, 1999+2...

Čitajte pesme i na sarajlicevo.blogspot.com

edicija **Mala kutija**

Knjiga četvrta / **TEATAR**

Predrag Lucić

Kako se kalio Čehov

////////////////

Izdavač: Užička književna republika, www.napolaputa.net

Grupa 484, Beograd, www.grupa484.org.rs

Izabrali i uredili: Ružica Marjanović i

Nenad Veličković

Autor/ke/i teksta na poledini knjige: Neda Zdravković, Tamara

Sokić, Dragan Zarić

Lektura i korektura: Milena Stričić

Grafički oblikuje: Škart

Štampa: Standard 2, Beograd

Užice, 2018.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Народна библиотека Србије, Београд

821.163.42-2

821.163.4(497.6)-31(082.24)

LUCIĆ, Predrag, 1964-2018

Kako se kalio Čehov / Predrag Lucić. - Beograd : Grupa 484 ; Užice :

Užička književna republika, 2018 (Beograd : Standard 2). - 40 str. ; 14

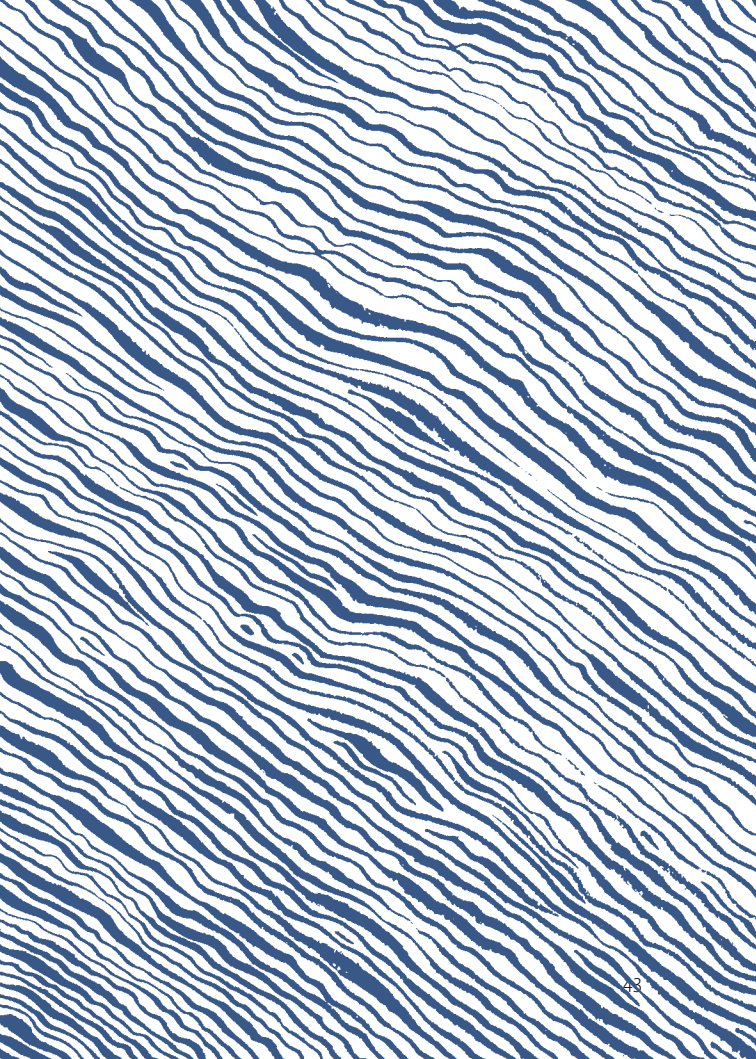
cm. - (Edicija Mala kutija / [Grupa 484] ; knj. 4)

Tiraž 1.000. - Predrag Lucić: str. 29. - Izet Kiko Sarajlić: str. 38. - Sadrži i:

odlomke iz romana "Koga će sutra voziti taksisti" Izeta Sarajlića.

ISBN 978-86-86001-85-6 (Grupa 484)

COBISS.SR-ID 261365260

zašto čitati ovu knjigu?

- zato što prikazuje svet u kome je sve podređeno profitu i reklami, umetnost zanima samo manjinu. to je naš svet, a ipak mu se može smežati.

- jer se jasno vidi kako svako ko želi slobodu, bude savladan i prilagodi se sistemu. a opet, nije tako, jer to vidimo i smežemo se svetu.

- jer pokazuje površnost savremenog marketinga.